

MENONS ARBEID MED Å FÅ DE IKKE-PRISSATTE VIRKNINGENE SOM SAMFUNNSØKONOMISKE VIRKNINGER

MOBILITET 2022 - 23. MAI 2022

FOTO AV ANDREAS M PÅ UNSPLASH

Samfunnsøkonomiske analyser skal gjennomføres, men ikke alle virkninger lar seg prissette

Utredningsinstruksen

- Når det skal utredes tiltak som man forventer gir vesentlige nytte- eller kostnadsvirkninger, [...], skal det gjennomføres en analyse i samsvar med gjeldende rundskriv for samfunnsøkonomiske analyser.

Fra Finansdepartementets rundskriv R-109:

«Nytte- og kostnadsvirkninger skal verdsettes i kroner så lang det er mulig og hensiktsmessig. ...

Nytte- og kostnadsvirkninger som ikke lar seg verdsette i kroner, skal også vurderes»

Det er vanskelig å analysere ikke-prissatte virkninger

- Kartlegging av praksis i håndteringen av ikke-prissatte virkninger
- 58 prosjekter, 111 samfunnsøkonomiske analyser, 18 intervjuer
- Resultatet var nedslående:
 - Denne delen av analysen ofte er lite systematisk, og mangelfullt dokumentert
 - Ikke-prissatte virkninger **samfunnsøkonomiske betydning** blandes sammen med måloppnåelse, og det blir uklart hva analysen forsøker å svare på.
 - Utvikling over tid og usikkerhet fremkommer ikke.

Det blir lettere hvis man husker på de samfunnsøkonomiske prinsippene

Hver virkning brytes ned i potensielt kvantifiserbare kategorier – transparent og etterprøvbart

Antall berørte

Påvirkning
per berørt

Enhetsnytte
per berørt

Verdi

Vi har bistått Nye Veier, Kystverket og Jernbanedirektoratet med metodeutvikling på IPV

- Arealinngrep for å skaffe samfunnet bedre infrastruktur
- Med arealinngrepet følger det med en del konsekvenser vi hittil ikke har prissatt i de samfunnsøkonomiske analysene
- Etablert metodikk på feltet (håndbok V712) gir god veiledning i hvordan man kan vurdere slike inngrep...

Vi har bistått Nye Veier, Kystverket og Jernbanedirektoratet med metodeutvikling på IPV

... Men fungerer ikke optimalt inn i samfunnsøkonomiske analyser

- Alle vurderinger er basert på kvalitative betraktninger
- Det benyttes en ordinal skala – sier ingenting om størrelsesforhold
- Plusser og minuser kan ikke sammenliknes med prissatte virkninger

- Lav transparens
- Lite konsekvente vurderinger
- Lite sammenliknbare resultater

En fullverdig behandling av ikke-prissatte som sikrer mest mulig korrekt vekting av arealbeslag, krever full prissetting

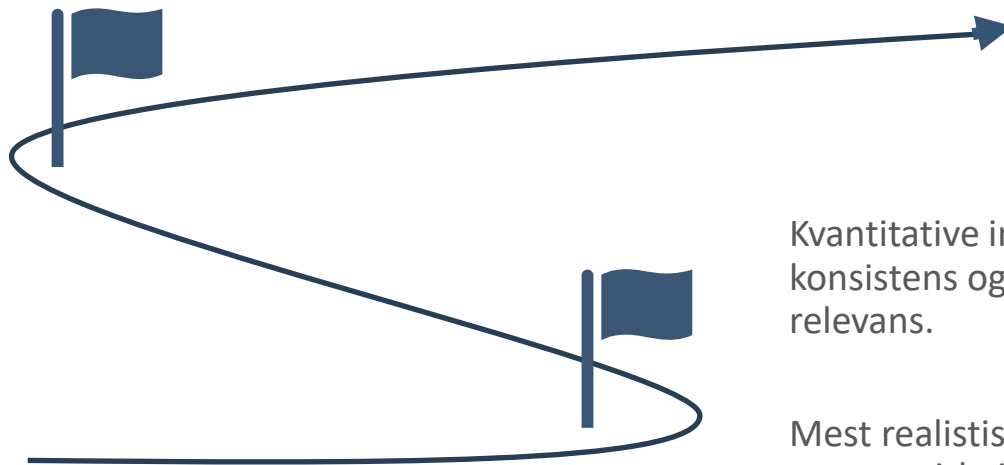

På veien mot full prissetting er det mange mellomstasjoner med bedre beslutningsgrunnlag enn det man har i dag

Eksisterende verdsettingsfaktorer

Brede, men sammenliknbare spenn - kan forbedres med nye verdsettingsstudier

Kvantitative indikatorer øker konsistens og samfunnsøkonomisk relevans.

Mest realistisk får å sammenlikne samme virkning på tvers av tiltak

På kort sikt: standardiserte, kvantitative indikatorer for å illustrere konfliktpotensial

Sikre konsistens	Faste kriterier for vurdering av konfliktpotensial for ulike virkninger I første omgang basert på offentlig tilgjengelig data
Knapphetsprinsipp	Formulere indikatorer som endringer i knapphet på det underliggende godet – knyttet til antall berørte
Virkningskategorier	Kan kun sammenlikne konfliktpotensial mellom tiltak, innenfor hver virkningskategori – ikke på tvers av virkninger
Sammenliknbar skala	Benchmarker mot «alle potensielle» arealinngrep i Norge for å etablere en sammenliknbar skala – indikere forskjell i størrelsesorden

MENONS ARBEID MED Å FÅ DE IKKE-PRISSATTE VIRKNINGENE SOM SAMFUNNSØKONOMISKE VIRKNINGER

MOBILITET 2022 - 28. APRIL 2022

FOTO AV ANDREAS M PÅ UNSPLASH